د مولانا سعيد افغاني : آزاده ، تولنیزه ،علمي ، فرهنګي او نشراتي ارګان ته ښه راغلاست!

ترتيب کوونکی : انجنيرعبدالقادر « مسعود »

د نشر نیټه : ۱۵ نوامبر ۲۰۱۳ میلادی

اروابناد ډاکتر حنيف بکتاش د پښتو ادب نوښتګر، انځورګر او پر ښکلا مین شاعر

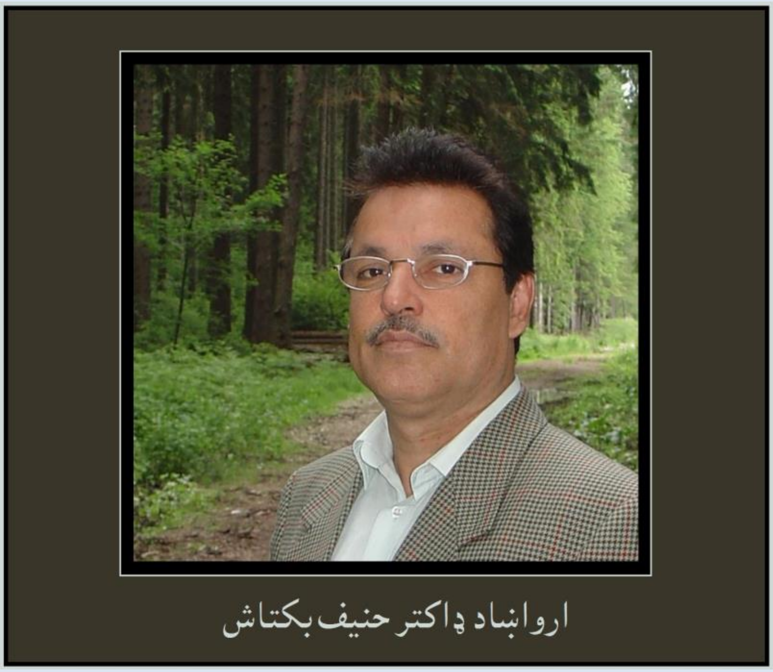

زموږ په ادب پالونکي هيواد کې د پيړيو پيړيو راهيسې مخکښو، نامتو او لويو ليکوالو، ادبي او فرهنګي شخصيتونو او شاعرانو د نوښتګرو اندونو، پوهې، قلم، ادب او علم په وسيله د هيواد د عيني او ريښتيني حوادثو او پيښو په اړه داسې ليکنې او څیړنې کړي دي، چې د دوی د مقام د

سیاست او ادب په تاریخ کې ځرګند او د درناوي وړ ځای لري . دغو اتلانو هم د توري او هم د قلم په وسیله د عمل په ډګر کې د خپلو ادبي او فرهنګي هلو ځلو تر څنګ د هیواد د خپلواکۍ، آزادۍ او دموکراسۍ په ګټلو کې فعاله ونډه تر سره کړې ده . له امیر کروړجهان پهلوان نه نیولې تر شیرشاه سوري، بایزید روښان، خوشحال خان ختک، میرویس نیکه او لوی احمدشاه بابا پورې ټول د توري او قلم، پوهې اوتدبیر اتلان تیر شوي دي . دوی ټولو هڅه کړې ده چې هیواد د ناپوهي، ناداني، فقر، ظلم، خپلمخی (استبداد)، زور واکۍ او فساد د منګلو څخه وژغوري .

زموږ د هیواد زیاتر و لیکوالو، ادیبانو او شاعرانو د خپل توان او استعداد سره سم د ټولنې ستونزې، خپګان، نهیلی، عیني پیښې، حوادث په ډیر واقعبینانه توګه د شخصي ملاحظاتو او تعصباتو او احساساتو نه پرته لیکلي دي، چې د دوی دا ارزشتمن کار زموږ د هیواد اوسني او راتلونکو نسلونو ته یو لوی علمي ، سیاسي، ملي، ادبي او فرهنګي خدمت ګڼل کیږي .
زموږ د هیواد زیاترو لیکوالو او شاعرانو، ادیبانو او فرهنګیانو د پښتو معاصر ادب په تاریخ کې د ډیرو سترو اثارو او شعري ارزښتونو د هستونو څښتنان دي، چې زموږ اوسني او راتلونکي نسلونه ته د میراث په توګه دا اثار یوه ستره شتمني او پانګه ده . دا اثار هم معنوي ارزښت لري او هم شعري او ادبي جوهر لري .
یو له دغو لیکوالو او شاعرانو له ډلې څخه ، سیاست پوه، تاریخ پوه، ادب پوه، ژمن، وتلی، شاعر اروابناد ډاکتر حنیف بکتاش دی، چې د خپل قلم، اندو پوهې له لارې یې زموږ د پښتو ادب ګلبڼ ښیرازه، سمسور، او رنګین ساتلي دی .
ډاکتر حنیف بکتاش زموږ په هیواد کې یو پیژندل شوی ،مخور لیکوال او شاعر و، چې په (۱۳۴۱) لمریز کال کې د (وردګ) ولایت په میدان ښار کې زیږدلی دی . ده خپلې لومړنې زده کړې په مزارشریف، میدان ښار، قندهار، هلمند او نورې زده کړې یې د کابل د حبیبې په لیسه کې پای ته رسولي دي . وروسته یې په مسکو کې د نړی په معاصر تاریخ کې د ډاکترۍ دیپلوم تر لاسه کړی دی .
د یادونې وړ ګڼم که چیرې د ده شعرونه په غور سره ولولو، نو دا ځرګندیږي چې دی د ځانګړي هنري، ادبي او علمي سبک خاوند شخصیت و ، او د ده شعرونه د ده د شاعرانه او هنري تخیل، ځپانده، روښانه او نوښتګر فکر او آزموینې زیږنده دي .
- ښاغلي اکادمیسین سلیمان لایق چې زموږ د هیواد یو وتلي، نامتو او انقلابي لیکوال ، شاعر او ادیب دی، د اروابناد ډاکتر حنیف بکتاش د هغې ټولګې په تړاو چې په نامه دې (کله چې لمر د خدای آیتونه لولي) یادیږي داسې لیکلي دي :
((.... د هنرمن سبک ځانګړی او د ده په ذات پورې تړلی وي . زما خپل نظر دا دی چې په شاعرانو کې د سبکونو توپیر کټ مټ هغسې دی لکه چې د دوی په بنو ، آوازونو او د ژوند په ځانګړیو تګ توګو کې لیدل کیږي . د (لون ګیزس) دغه وجیزه د سبک په پیژندنه کې ډېره ژوره ده چې وایي : ((د هر چا سبک پخپله هغه شخص دی .
همدا راز د بکتاش سبک یواځې په ده پورې ځانګړی دی کوم چې په دې سریځه کې په بشپړ ډول معرفي شوی دی ...))
او په بل ځای کې وایي :
((.... د بکتاش د دغې ټولګې زیاتره شعرونه ښکلاییزو ځانګړونو، انساني مفکورو او د وطن مینې ته ځانګړي شوي دي . او د ده لوی کمال دا دی چې دی په خپلو هستونو کې تغزلي ښکلا او رزمي هیجان داسې سره اوبي چې د یوه پاخه شاعر پر زیږیدو شاهدي وایي .

بکتاش په شعرکي د تجدد او نوښت يو جدي پلوی دی . د شعر په دي دفترکي د دوديز و شعرونو په نسبت نوي شعرونه هم د کيفيت او هم د کميت ارجحيت لري . دی حتی په دوديزو تغزلي هستونو کي غزل، څلوريځي او د هغوی په نورو ډولونو کي د کلاسيکانو له منل شويو شعري کلمو څخه لکه : د وروځو توره، د بنو غشي، د مخ سپوږمی، زاهد، محتسب، خرابات، رند، او نورونه کار نه اخلي او حتی هغه ترکيبونه، مصطلحات او مقولې نه کاروي چي دوديز شعر دخيالونو د انځورونو په جوړولو کي پيری د ښکلا د ننداريني لپاره کارول شوي دي لکه : د زلفو ماران، مرې سترګې، د نقطي غوندې تنګه خوله او د ويښته غوندې نري ملا د ښځي لپاره منفی صفات چي په دوديز شعرکي يي نموني کمي نه دي لکه : لولی، هرجايي، بيوفا، دروغجنه، مکاره، کوډګره، او غولونکي پخپل کلام کي نه کاروي . حتی په هغو هستونو کي چي په دوديزو قالبونو کي يي ورانډي کوي نوي او له زمان سره وړ اصطلاحات اختراع کوي ، شعري روح وربخښي او په دې توګه دوديز شعر ته نوي تصويرونه وررننه باسي او نوښت ورکوي ...))

زه د تيارې او سپيدې تر منځه
د نښت پر تکي لکه سات پاتي يم
پر شاوخوا مي دي د غم لښکري
لکه بې وسه باچا مات پاتي يم
هره خوا ګورم ديوالونه ښکاري
لکه چي ګور کي کرايي ناست يم
روح رانه تښتي، زړه ياري نه کوي
آسمان ته لاس په ګدايي ناست يم
(د نښت پر تکي مخ ۲۶)

او په بل ځای کي لايق صاحب وايي :
((.... د بکتاش په ټولو آثاروکي ، که هغه رومبني دي که وروستني ، زه داسي يو څه نه وينم چي له مجرد شعر سره (شعر د شعر لپاره) د ده فکري اړيکه وښيي .
د ده د شعر دغه دفتر او ټول نور سره او ناسره اثار د ژوند او انسان په باره کي ليکل شوي او په مينې ، مبارزې ، هوډونو او ارمانونو ډک شوي دي :

۱- دا زما د کلي د بزګر لاسونه چا تړلي ؟
پر دې وياليّ کومه داړه راغلې ؟
چي په لښتيو کي مسکا نه خوځي
او په پټيو کي ،
د مينې پر ځای
! فصل اغزي زيږوي
زمانه ولې داسي شنډه ښکاري ؟
مينې کي ولې اعتماد مړ شوی ؟
هنداره ولې تصوير نه شي ښودی ؟
سبا کي ولې رڼا نه بهيږي
آسمانه ړوند يي ،
! ولې نه نړيږې ؟
شړلې مسکا مخ ۲۱))

د لايق صاحب د ليکنې پر استناد په رښتيا سره چې د حنيف بکتاش په شعرونو کې هغه ترکيبي عناصر لکه : احساس ، عاطفه، وزن ، کلام او داسې نور ژبني ترکيبونه په داسې فورم او شکل کې ترتيب شوي دي ، چې د ده د شعر معنا، مفهوم ، سکالو (موضوع) او پيغام په ډير هنرمندانه او ظريفانه ډول بيانوي ، چې لوستونکي او اوريدونکي يې په خوند، ننداره او اوريدلو نه مړيږي .

- دا پر هيواد مين ليکوال او شاعر په تنکی ځواني کې شعر و ادب ته مخه کړې هغه ذاتي او فطري استعداد او ذکاوت چې ده درلود، دی دې ته وهڅيدو چې په (۱۳۵۴) لمريز کال کې د افغانستان په کچه ديو مخکښ او نوښتګر شاعر په توګه په يوه ادبي کانکور کې د شعر جايزه وګټي . د ده په سل ګونو ليکنې او څيرنې د هيواد په رسنيو کې خپرې شوي دي . ده نه يوازې په پښتو ژبه بلکې په دري – فارسي ژبې هم ليکنې کړې دي .

- زموږ د پښتو ژبې او ادب نوميالي ليکوال، رسنوال او تکړه وينا وال استاد پوهاند دوکتور مجاور احمد زيار په خپله يوه ليکنه کې د ارواښاد حنيف بکتاش په اړه داسې کښلي دي :

((ځوانيمرګ بکتاش
د يادونو يو تلپاتې څپرکی
په هيواد کې د جمهوري اوښتون دويم پسرلی وو د زينب سينما په تالار کې د مور ورځ نمانځل کيده او (ميرمن زينب داود) هغو شاعرانو ته جايزې ورويشلې چې اړونده يې سيالي ګټلې وه .
هسې خو به د هر يوه ګټونکي له نوم اخيستنې او ستيج ته له بلنې سره، اوږدې اوږدې چکچکې کيد لې، خو کله چې ويائد په ډېر شورو ولوله انګازه کړه :
اوس به يوی تنکي ځوان شاعر ((حنيف بکتاش)) ته بلنه ورکړو چې ستيج ته راشي او خپله جايزه تر لا سه کړي!
له پرلپسې لاس پړکاوو او شورو هاهاوو سره د نندار چيا نو دا تلوسه هم هماغه شېبه پايته ورسيده چې يې وليدل، سور سپين تنکی شاعر له خپل ښکلي شعر سره د هېواد د کومې ژبتوکميزې دلې استازي کوي!

د تورکي توکمي مريي ((بکتاش)) نوم هغه شپې ورځې د تولو کابل مېشتو په ذهنونو کې په دې راتوکېدلی وو چې له شاعري ((بلخي رابعې)) سره يې د ويني او مينې داستان د ((نذير فلم)) له خوا تازه تر سينمايي پردې رسيدلی وو. داسې چې تر اور ژبې شاعرې د هغه مريي ځار ځپلې څيره ډېره ولوليزه او عاطفي ځلېدلې وه .
دا هم دومره هېښنده نه وه چې نقش يې هم يوه پښتون توکمي (شادان) او همدا راز يې بله مرکزي څيره ارواښاد داود فاراني ځلولې وه .
په دې توګه زموږ ځوانيمرګ شاعر له هماغو لومړيو څخه د ((باداري مينې)) پرځای ((مريی بکتاش)) ځان ته د الهام سرچينه تاکلې وه . هغه په توله رښتينولی د دويم- دربيم انقلابي پښت د يوه استازنديوه او ژمنديوه په توګه له تنکی ځوانی نه د شعرو رزم ګډ مورچل ته را دانګلي ول .
بې له دې يې چې څه ناڅه ارامه منځپاړکيزه آره ستر ګې ور وبرېښنوي، له زيارکښ انسان سره يې د ژوند تر روستی سلګی خپل اندوژوند تينګ و ترينګ ساتلي ول .

رزمیالي شاعر دا ستر ارمان هم له ځان سره تورو خاورو ته یووړ چي د لومړي ښښت پر خلاف یوازې شعرو شاعري همرزمو ته د پزې پېزوان نه کړي ، بلکي خپله پوهنیزه څانګه ((تاریخ)) هم ور سره مله کاندې او د ترشا پرېښي جنګ وجهل ځپلي پښتني-افغاني ټولني د ژغورو روښانګرۍ لپاره یې پرکار وا چوي. له دې ناخبره چي د نورو زرګونو جنګیالو په څېر جلا وطنۍ ته اړېستل کیږي او ورسره ورسره د (بي بي سي) سرخوږلي ویاندی ته! ده وکړای شول، په هغه لړکي د ((هیلمند)) په بدل نامه، د یوې ادبي- هوسایيزې خپروني له لارې په زره پورې پیغام د خپلو پرګنو تر غوږه ورسوي . خو له بده مرغه چي هغه اوریزه - رسنیزه کار و بوختیا ورپورې اور شوه .

د هماغه اور لمبي اولوخړې وې چي دویاړلي ژوند و ژواک پینځمه لسیزه یې وربانديي ویرژلي او زهر ژلي کړه، ترڅو یې په ځوانه ځوانۍ کي د مرګ کومي ته ور برابرکړ .

حنیف بکتاش تر پایه له خپلي خوښي خنداني لوبښي سره سم هغه ګرد رنځونه او دردونه په زړه کي پټ وساتل ، خو له شعري سیمبولونو یې پوره راجوتیده چي د ننه نرۍ یې تر څومره فشار لاندې راوستې، د ګل غوندې یې شونډې هماغسي خنداني، خو د غوټې په څېر یې زړه هغسي له وینو ډک وو.

د نا مهالي مرګ بلهاري شاعر یوه په زړه پورې لوښه دا وه چي تازه کښلی شعر به یې دوستانو ته اوراوه او ورسره ورسره به یې ترې د ارزوني غوښتنه هم کوله او په دې لړ کې یې زه یې هم له دې لوروني بې برخې نه پاتېدم . سره له دې، به ما په ټوکو ټوکو کي ورغبرګوله چي دا یا هغه ټکی یې د کوم تاریخ وهلي زاړه بوت ((شعاري)) پیښي دي! و به یې خندل، سم له سموني به یې قلم راواخیست، هغه ټکی به یې ور سهي کړ او هله به یې له سره را واوراوه .

هرګوره، دا به د چا په اروا کي هم نه ګرځېده چي نا ببره مرګی به یو داسي خوږ ژبی ویناوال له ناپایه نا غوړېدلو انساني ارمانونو سره په ځوانه ځوانۍ کي له خپلو نیمه خوا پرګنو، اړوندانو او یارانو دو ستا نو څخه اخلي او یوې تلپاتي جلا وطنۍ ته به یې ور لیږدوي .

د تلپاتي حنیف بکتاش اروادې ښاده وي!))

د پوهاند استاد زیار صاحب د لیکني پر استناد په ریښتیا سره چي اروابښاد ډاکتر حنیف بکتاش زموږ د هیواد هغه ادبي او فرهنګي شخصیت و، چي د ده په شعرونو کي معنوي ارزښتونه، د هیواد، خلکو او ټولني او ټولنیزو اړیکو په اړه د ده احساس، عواطف ، جذبې او ولولې، سپیڅلي هیلي او ارمانونه، اورنی مینه او افکار، له ورایه معلومیږي .

- ښاغلی صدیق کاوون توفاني ، چي زموږ د هیواد په ادبي، فرهنګي او سیاسي ډګر کي یو پیاوړی، وتلي او پیژندل شوي لیکوال، شاعر، ادبي او فرهنګي شخصیت دی ، په خپله یوه لیکنه کي د اروابښاد حنیف بکتاش د ادبي او فرهنګي شخصیت په اړه داسي کښلي دي :

((.... اروابښاد حنیف بکتاش زموږ د سرګردانه او لالهانده نسل د رزمونو او سنګرونو شاعر ، د ماتو او بریو، غمونو او خوښیو یو زرور او آګاه راوي و . یوازې راوي نه ، بلکي پخپله هم د زیار ایستونکي انسان د مبارزې د سرې لارې نه ستړې کیدونکی لاروی و. هغه د خپل لنډ خو ویاړلي ژوند زیاته برخه د ستم او استبداد ، زورواکی او زرپرستی ، ناپوهی او جهالت پر ضد د مبارزې سپېڅلي چارې ته وقف کړې وه .

د خپلې تنکۍ ځوانۍ په کلونو کې د پښتو ادب پر آسمان وځلید ، پلوشو یې ډېر ذهنونه روښانه او ډېر فکرونه تازه کړل . شعر یې ښکلی شو ، له نوښتونو ډک شو او په هماغه کچه چې د عمر په لحاظ پخیده شعر یې هم پوخ ، رنګین او صیقل شو .
د پښتو آزاد شعر او په ځانګړي ډول « سپین شعر » په بڼ کې یې داسې ګلبوټي وکرل چې تر ډېرو وختونو پورې به د ښکلا او نوښت ورمې خوروي او زړونو ته به تازه ګي وربښي .
حنیف بکتاش تر هر څه د مخه په خپل شعر کې خپل ځان موندلی و ، خپل چاپېریال او خپله ټولنه یې موندلې وه . خپل او د خپلې ټولنې غمونه او دردونه یې موندلي وو نو ځکه خو یې په هر شعر کې د ده او د ده د ټولنې د ژوندانه انعکاس وینو .
زه د بکتاش په شعر کې د ده د ژوندانه د زخمي شیبو غبرګون په ډاګه وینم . زه دا هم وینم چې لکه د یوه ماهر انځورګر په شان یې د خپل ژوبل احساس له هرې شیبې څخه یوه رنګینه تابلو جوړه کړېده چې ډېر څه د ویلو او احساسولو لپاره لري . موږ باید د هغه د شعر هرې تابلو ته ځیر شو ، په دقت یې وګورو او ولولو، تر څو و پوهیږو چې دغه زړینفکره انځورګر موږ ته د کوم پیغام لېږدول غواړي ...))
د کاوون صاحب د لیکنې پر استناد، اروانباد حنیف بکتاش هغه هوډمن او با احساسه شاعر او ادیب و، چې په خپلو شعرونو کې یې د خپلې ټولنې د خلکو د زړنو غمونه او دردونه ، د کونډې، رنډې او یتیمانوسره خواخوږي ، د پښتو، پښتونولي او پښتو ژبې سره چې د انساني، اخلاقي، علمي، اسلامي، ملي او پښتني اوصافو او فضایلو نه ډکه ژبه ده پاکه او سپیڅلې مینه د یو مقدس ارمان، موخه او مقصد په توګه په ډیرو ښکلو افکارو، هر اړخیزو او جامع انځورونو، خیالونو او سمبولونو کې په ډیر ظریفانه او هنرمندانه ډول ترسیم کړي دي ، چې د ده دا هنري او ادبي هلې ځلې او خدمتونه د خورا ستاینې او قدر وړ دي . د بیلګې په توګه د ده دا بیتونه ګورو:

شړلي مسکا

وطن مې ،
لکه د وینو غوټۍ
لکه د اوښکو څپه
لکه له شونډو پر شا شوې مسکا
لکه له زړه نه راوتلې سلګۍ
د ویر پر پاڼه باندې ورژېده
وطن مې ،
لکه زړه سندره
لکه د کلي چنا ر
لکه سرکښه مجنون
لکه عیسی غونډې د مینې مفهوم
لکه بودا غونډې ترتله مضمون
پر هره کاڼه ، کاڼه
د یاد پر پاڼه ، پاڼه
ولیکل شو .
...

او يا وايي :

بې تقديره شيبې

خدايه !
دا ستا د آيتونو تفسير څنګه کيږي ؟!
آسمانه ستا په وېش کې
دا زموږ قسمت څنګه دی ؟
تن مې ،
د کلي د سهار د سپينو پرخو په څېر
له پرهرونو ډک دی
زړه مې ،
د غره په څېرمه
له ماتمونو ډک دی
سينه د دود له تنفسه ستړې
باغ مې تپې ، تپې دی
چينه کې سا وچه ده
او د پسرلي په هديره کې شمال
پر وچو څانګو باندې
لوبې کوي .
...

او يا وايي :

کابله مه ژاړه ته

ما درته ډير ژړلي
کابله وخانده بيا
کابله وغوړيږه
دريځه پرانيزه د باغ پر لوري
چې زما د زړه ، دا نرېدلي نړۍ
يو ځلې بيا د سرو ګلانو له عطرو ډکه شي
کابله مه ژاړه ته
کابله وخانده بيا
د قرآن غله له کابله وزه
دا زما د اوښکو له ساحله وزه
زموږ د سرونو د کرلو شيبو
له دې حاصله وزه
دا زما د زړه له کوڅې
زما د فکرونو له منزله وزه
د قرآن غله له کابله وزه
کابله مه ژاړه ته
کابله وخانده بيا
کابله لوړ شه

کابله نر شه
کابله ستر شه
کابله ودروه
یو ځلي ودروه
دا زموږ د اوښکو سفر
...

او یا وایي :

د غوربدلو هیله

که ځمکه نه غوړیږي
که په لښتي کې مینه نه بهیږي
که په پټي کې د غنمو پر ځای
مونږه سرونه کرو
که په ځنګله کې ورمه نه چلیږي
او د سپېدې پر لمن
د لمر سپېڅلي، وړانګې
نه ځلیږي
د ماشومانو پر تنکیو شونډو
کله به وغوړیږي
د خوشحالیو مسکا
او د نیالګیو په رګونوکې به
کله جاري شي
د ژوندانه سندرې ؟!
...

او یا وایي :

زه د تیارې او د سپېدې تر منځه
د نښت پر ټکي لکه سات پاتي یم
پر شاو خوامې دي د غم لښکرې
لکه بې وسه باچا مات پاتي یم
هره خوا ګورم دیوالونه ښکاري
لکه چې ګور کې کرایي ناست یمه
روح رانه تښتي ، زړه یاري نه کوي
آسمان ته لاس په ګدایي ناست یمه
...

او یا وایي :

د ما زدیګر لمنه سره په وینو
دا زموږ د لمر جنازه چیرې وړې ؟
منګې مات شوي د ګودر پر غاړه
د دې ګودر جنازه چېرې وړې؟
باغ مو زخمي شو د هوس پر تبر
د شنو فصلونو هدیره چیرې ده ؟
مینه له زړونو تښتېدلې چیرته ؟

زموږ د یادونو هدیره چیرې ده ؟
...

او یا وایي :

يې نجلی ، يې نجلۍ!
سترګې دې پرانيزه ، د ناز په وږمو
سر دې کړه پورته
د آسمان لوري ته
چې په آسمان کې ، دریڅه پرانیستې
څه ښایسته ، په جنتي رنګونو
که موږ له دغې دریڅې نه تېر شوو
زموږ د ایمان ،
او د ښکلا ، د باغ ګلونه به بیا
وغوړیږي
ګوره چې دغه ، شیبه تېره نه شي
ګوره چې تیره نه شي !
...

- ښاغلي ډاکتر صاحب ببرک ارغند چې یو نامتو ژورنالیست، نوښتګر او مخکښ داستان لیکونکې دی، په خپله یوه لیکنه کې د اروابناد حنیف بکتاش د علمي، ادبي شخصیت په اړه داسي وایي :

((....حنیف بکتاش با عشق زیست، با نقد پویا شد و با انساندوستی جاودانه گشت
حنیف بکتاش شاعر بلند آوازه در سال (1961) در میدان شهرِ ولایت وردک در یک خانوادۀ روشنفکر به دنیا آمد .تحصیلات ابتدایی خویش را به ترتیب در شهر های مزار شریف ، میدان شهر ، کندهار و هلمند ادامه داد و در سال (1978) از لیسهٔ حبیبیه فارغ شد . انستیتوتِ پیداکوژی را به پایان رسانید و سند دوکتورایش را در رشته تاریخ از اتحاد شوروی آن زمان بدست آورد . زبانهای پشتو، فارسی دری ، روسی و انگلیسی را میدانست ویکی از چهره های اثرگذار در مبارزات سیاسی جوانان افغانستان بشمار میرفت . از این نویسنده و شاعر فرهیخته آثاری چون « یادداشتها و نوشته ها » ، مجموعهٔ « دخنګله سترګوکي » و مجموعه های « کله چي لمر د خدای ایتونه لولي » ، « شعری که خنجر است » و « صدا » به زبانهای پشتو و دری زینت چاپ یافته اند.
بکتاش شاعری عدالتخواه و مبارز بود و تا پایان عمرش بر سرِ عقایدش استوار ماند ؛ اما هیچگاهی ادبیات را در خدمت ایدیالوژی قرار نداد . نه فرمایش گرِفت و نه فرمایش داد . صمیمی ، متواضع و دانشمند بود . باور های حاکم در کشورش را همواره با دید انتقادی مینگریست و علیه سرکوب سیاسی و فقر و بیعدالتی به پا میایستاد. دوست محرومان و بینوایان بود و آنانی را که لب از نکوهش ظالمین فرو میبستند مورد نقد و انتقاد قرار میداد .این شاعر گرانمایه عمرِ پُر بار خویش را در راهِ خدمت به مردم به ویژه محرومان به پایان برد. بکتاش به این باور بود که ضمانتِ پایدار ماندن هر جامعه بر میگردد به باورِ عمیق مردمش به عدالت اجتماعی و احترام به فضیلت و دانایی و عقل و خرد و تزکیه روح و جسم افراد آن جامعه . این شاعر متفکر و دارای اندیشه های انسانی با شعر ، عشق ، ایستاده گی و مقاومت زیست و با نقد پویا شد و با انساندوستی در قلب دوستدارانش جاودانه گردید . شعر بکتاش بیان اندیشه ها و آرمانهای والای

انسانیست که با هنرمندی و عاشقانه سروده شده اند .او در اشعارش آشفته گی اجتماع و انسانهای از خود بیگانه شده وسرگشته گی انسان معاصر کشورش را در دایرۀ افکار و اندیشه های خودش و مناسبات اجتماعی حاکم با خلاقیت هنری بیان میدارد .این شاعر آزاده ، آگاه و پر شور، عاشق آزادی ، زیبایی و مورد احترام و بزرگداشت مجامع فرهنگی و سیاسی کشور بوده و است . جوانان از کارکردهایش اثر میپذیرند . مجموعه های « دځنګله سترګوکي » و « کله چی لمر د خدای ایتونه لولي » به شخصیت فرهنگی و ادبی این شاعر ورجاوند سیمای خاص و برازنده یی بخشیده اند که قابل دقت و درنگ میباشد . نبود بکتاش ، یک ضایعه است ...))

په رښتیا سره ارواښاد بکتاش هغه با احساسه لیکوال او شاعر و، چې د خپلو هیوادوالو د دردونو، غمونو، غربت، بیوسي او بې وزلي سره دردمن او غمجن و . ده د وطن او هیوا دوالو سره، د ادب پالو، هنر پالو او فرهنګ پالو انسانانو سره ځانګړې مینه لرله . د آزادۍ، خپلواکۍ او دموکراسۍ سره، د پښتون او پښتونولي سره، د انسان او انساني کرامت سره ژوره مینه او اخلاص درلود .

- ښاغلی افضل ټکور چې زموږ د هیواد خوږ ژبی شاعر، تکړه او پیژندل شوی لیکوال دی، د ارواښاد بکتاش صاحب سره د خپلي پیژندګلوی په اړه په خپله یوه لیکنه کې داسي کښلي دي :

((.... جدايي د اشنايانو هر دم کاندي
په رحمان باندی د تورو ګوزارونه
د انجنیر صاحب مسعود په قلم او اند يې رحمتونه شه، زه خو کله داسې انګيرم که دی نه وي نو پښتو هغسی بوله چې وايي :
چايي پلو له مخ وانخیست
پښتو لا هسی بکره پرته ده

او بیا په دې جلا وطنی خو هسې هم د انجنیر صاحب علمي او ادبي هلی ځلی د ډیری ستاينې جوګه دي ، پر یوځان دومره علمي او ادبي کارونه کوي چې ډير يې نه شي کولی . دوه دری ورځي مخکې يې راته وویل چې دپښتو ژبې د ښه شاعر او لیکوال ارواښاد حنیف بکتاش په اړه څه ورته ولیکم . که رښتیا ووایم ځان راته لږ څه پیکه ښکاره شو ځکه چې پر بکتاش خو په کار وو چې په هماغه توده کې چې هغه له موږ نه بیل شو او خپل عمر يې دوستانو ته پریښود یو څه لیکلي وای او د هغه روح ته مي د عقیدت ګلونه وړاندې کړي وای ،خو هغه د حمزه بابا خبره ده چې وايي :

واعظه ته چې ما بیکار بولی
دا بیکاري جوړی څه کار نه دی

نو په بې کارۍ او تمبلۍ کې مې د هغه په مړینه که هر څومره او ښکي توی کړلي نو زه فکر کوم چې هغه حق ما نه دی ادا کړی چې د اروا ښاد بکتاش پر ما وو، ځکه زه او بکتاش تقریبا او که رښتیا ووایم نو ټیک همزولي یو زه او هغه دواړه په کابل کې په شپیتمو کلونو کې اشنا شولو دا داسې کلونه وو چې په کابل او په ټول هیواد لکه د اوس غونډي دجګړې اورونه بل وو،سری لښکرې وی سره شعرونه وو، او سره شعارونه ... مرحوم بکتاش د واکمن ګوند غړی وو او زه بر عکس، هغه یوه ادبي، سیاسي لاره لرله او ما ادبي لاره، خو زه او

دی ډیر سره نژدی وو، زما او د ده د نژدیوالي علت یو ګډ ټکی وو، او هغه ګډ ټکی شاعری وه، ما او ده دواړو له شعر سره مینه لرله او دغي مینې موږ یو د بل ملګري کړي وو، مشاعرو او غونډو کې به مو که کله د حاکم ګوند یا ډلی ټپلی پر ضد هم څه ویل نو دی به موسکی شو او د تاید سر به یی وخو ځولو، دا د ده یوه لویه ځانګړنه وه چي ډیټولو لیکوالو او فرهنګیانو سره یي ډیره مینه او راشه درشه کوله، هغه ته ادبي او فرهنګي راشه درشه له سیاسي هغه ډیر ګران وو.
هغه له مانه لږ څه وروسته له کابله پښتی سپکی کړلی، په مسکو کې بیا سره یو ځای وو، خو زه هلته ډیر پاتی شوم او دی لندن ته راکډه شو،کلونه وروسته په لندن کی سره یو ځای شولو هر وخت چي به مو ولیدلو، نو د یو بل په لیده به نه مړیدلو، او ما ته به یي وویل : مړه، ته خو یو غزل راته ووایه ډیر وخت کیږي چي شعر مو نه دی لیکلی ،کله کله به ما ورته یو نیم غزل او ده به راته خپل ازاد شعر زمزمه کړ، زما په اند اروابناد بکتاش زموږ د هیواد د معاصر شعري بهیر له مخکښو څیرو څخه دی په ازاد او سپین شعر کې خو دی ډیر برلاسی وو، شعر یي د وطن له مینې نه د خپلو خلکو سره له مینې نه ډک وو، او دغه مینه ده چي د هغه نوم او یاد به د تل لپاره ژوندی ساتي .
روح دي ښاد او یاد یي تل ژوندی اوسي
تیاری د قبر ورته رڼا شه
اوس همدومره
په مینه ...))

اروابناد حنیف بکتاش نه یوازې چي یو تکړه ادیب او شاعر و، ده په سیاست او ټولنیزو مسایلو کې هم فعاله ونده درلوده . په ټولنیزو او سیاسي فعالیتونو او کارونو کې په ځانګړي توګه د ځوانانو په دیموکراتیک سازمان کې د ده واقعي او ریشتیني افکار عواطف او احساسات چي په ډیر مبتکرانه ډول ځوانانو ته بیان شوي دي او د ځوانانو د شعور او افکارو په راویښولو کې او د دوی د ملي احساساتو او جذباتو په راپارولو کې یي با ارزښته نقش لوبولی دی د خورا ستاینې او قدر وړ دي .
- ښاغلی داکتر اسد محسن زاده چي زموږ د هیواد یو تکړه لیکوال، سیاسي او ټولنیز شخصیت دی او د ځوانانو په دیموکراتیک سازمان کې د نړیوال اړیکو د څانګی مسوول و، د اروابناد بکتاش صاحب سره د خپلې پیژندګلوۍ په اړه په خپله یوه لیکنه کې داسي کښلي دي :

((.... زمانیکه من در سازمان دیموکراتیک جوانان افغانستان مصروف وظایف بودم، با زنده یاد داکتر حنیف بکتاش که جوان حدود بیست ساله ای بود آشنا شدم . وی چون خلیل خسرو، یحیی و عتیق رحیمی همیش کتابی زیربغل داشت . اهل کتاب و مطالعه بود . برای همین هم شده بود رئیس و یا مسوول شعبه کارسیاسی و توده ای س د ج ا. به دری و پشتو شعر می سرود و با آنکه از نظر سن جوان بود شعرهایش شیرین و پیام صلح ، عشق ، پیشرفت ، شور و مقاومت را حمل میکرد. بیشتر رهنمود ، مضمون و پیام مینوشت . دستمایه تلاش های سیاسی و فرهنگی اش پیهم در رسانه های سازمان نشر میشد. گاهی به شکل رهنمود شعبه کار سیاسی و توده ای و زمانی به گونه مقاله و دیدگاه های شخصی .
با آنکه در یک عمارت و منزل با هم کارمیکردیم گاه گاهی چنین رخ میداد که ماه ها همدیگر را نمی دیدیم . من درخارج و او در ولایات . چند باری چنین رخداد که همدیگر را پس از چند ماهی در یکی از ولایات ببینیم و از کار و روزگار مان باهم درد دل نماییم . من با هیات ها و ژورنالیستان خارجی و او با گروه هنری و یا تیم کاری سیاسی - تبلیغی اش .

وقتی درفش جوانان در آسمان رسانه های کشور درخشیدن گرفت از همان روزهای نخست هر دو با آن همکار و یاور شدیم . وی درباره مسایل فرهنگی و سیاسی به ویژه در باره کار سیاسی توده ای در میان جوانان مینوشت من در کنار مسایل سیاسی و فرهنگی به مسایل بین المللی و جنبش جهانی دانشجویان و جوانان میپرداختم . در این سالها به همدمی با مردم و جوانان توجه زیادی شده وتلاش های فرهنگی جوانان با ستایش و جانبداری فراوانی روبرو میشد. آفریده های فرهنگی و ادبی شاعران و نویسنده گان جوان مورد حمایت دولت ، حزب و سازمان قرارداشت . دراین سالها نخستین مجموعه شعری حنیف بکتاش اقبال چاپ یافت و مورد ستایش و آزرم قرارگرفت .

حنیف با اخلاص مینوشت و راه رشد و پویایی می پیمود و مسوولیت های بزرگتر سیاسی را به گردن گرفت . درچنین روزگاری پرجنبش و تلاش راه مان از هم جدا شد. من رفتم به کار سابقه ام و بعداش به کار دانشگاهی ، سربازی و روزنامه نگاری .

***

وقتی در جولای (۲۰۰۵) ترسایی با وی درلندن دیدم دیگر بیش از یکنیم دهه از آخرین دیدارمان گذشته بود . در این سالها او داده های بهتری و پرمایه تری را به جامعه علمی و ادبی کشور هدیه کرده بود.

چندی پستر از بیماری اش اگاه شدم . برایش آرزوی جانجوری و تندرستی کردم . وقتی دراکتوبر سال (۲۰۱۲) ترسایی « بازگشت دوباره به زنده گی » را به دوستان و همر زمانش نوید داد سخت خوشنود شده برایش این برگشت را مبارک گفتم . دریغ که این برگشت آماده گی تازه برای سفر برگشت ناپذیر و همیشه گی بود .

حنیف انسان نیکومنش و نیکو کردار بود و سزاوار دوستی و محبت . بر آورد و ارزشیابی آفرینش های ادبی و نوشته هایش نشانده اندیشه های پیشروانه آن محیط سیاسی ای بود که وی در آن میزیست و به تماشای وجود بیرون میپرداخت . جهان مبارزه ، بیدار سازی انسان ، کار و آفرینش و راز و پیوند های بیشمار!

یادش گرامی باد!

په رښتیا سره چې ارواښاد داکتر حنیف بکتاش د خپلو علمي، هنري او ادبي هلو ځلو او خدمتونو په وسیله د پښتو ادب ډیوې بلې ساتلې وې . د ده په شعرونو کې هنري رنګ، خوند او ښکلا له ورایه معلومیږي . د د ه ملي ، وطني او انساني اهداف او احساسات د ځوانانو په ذهنونو او زړونو کې ژوندي پاتې دي او د ده شخصیت ته د ادب او سیاست مینه وال په تیرا بیا ځوانان په ډیره درنه سترګه ګوري .

- ښاغلی زلمی نصرت چې زموږ د هیواد یو تکړه لیکوال، سیاسي او ټولنیز شخصیت دی، د ارواښاد بکتاش صاحب سره د خپلې پیژندګلوۍ په اړه په خپله یوه لیکنه کې داسې کښلي دي :

((.... شناختم با زنده یاد داکتر حنیف بکتاش بر میگردد به سال های (1358) خورشیدی زمانیکه در بخش کار با جوانان مصروف شدم . او یکی از چهره های مبارز رسالتمند و عدالتخوا ویکی از پیشکسوتان ممتاز جنبش جوانان دیموکرات کشور بود . وی در تربیه جوانان با روحیه میهن دوستی ، تشویق جوانان به کار های هنری و فرهنگی و کار دوستی و اموزش ، صفا و صمیمیت استادانه برخورد می کرد . او در پهلوی شخصیت سیاسی، ادبی و فرهنگی و چهره زیبا شخصیت با وقار اجتماعی هم بود. در دوستی او یک نوع شور و یک رنگی ، صفا و باور دیده میشد. داکتر حنیف بکتاش یک انسان جالب بو د و کرکتر به خصوص خود را داشت . نماد از اعتماد بود. زندگی ساده را خوش داشت . از خود نمایی بدش می آمد. هم چشمی با کرکتر و شانش

بیگانه بود . اگر یکبار او را میدیدی و با او هم صحبت میشدی ، هر گز نمیخواستی از او جدا شوی . او میتوانست زود انسان را مجذوب خود بسازد . از صحبت با او هرگز خسته نمیشدیم و از او فقط می آموختیم . اشعارش خوشم می اید. در اشعارش پیام به نسل جوان و آینده سازان وطن وضاحت می یابد. او میگوید :

لاروپه لاره درنه ورکه نشي
بېا پر بې‌لارو باندې پل کي نږدي
نوي لار پرانيزه ، پو نوى فصل
نوي ذېالګي ته اعتبار ورکړه
بېا د غوټۍ شونډو ته مینه ، مینه
بې ته شیمه د اقتدار ورکړه ٠

زندگی با داکتر زبانشاس و تاریخدان کشور شاعر روینده و پیشرونده داکتر بکتاش وفا نکرد و زود به جاودانگی پیوست . روحش شاد و یاد و خاطراتش زنده و جاودان باد...))

اروابناد داکتر حنيف بکتاش یو متواضع ، پاک او سپيڅلي انسان و، او د لوړو اخلاقو او اوصافو شخصیت خاوند و . دی هغه پیژندل شوی، وطنپال او ځوان شاعر و، چې د پښتو ادبياتو د ودې ، پراختيا او پرمختګ لپاره يې ډير اوچت قدمونه پورته کړي دي ، زموږ د ادب مينه وال د ده ادبي او فرهنګي شخصيت ته به ډيره درنه سترګه ګوري .

د اروابناد بکتاش صاحب چاپ شوي آثار دا دي :

- د ځنګله سترګو کي
- یاداشت ها و نوشته ها
- شعری که خنجر است
- صدا (د افغانستان د ځوانو شاعرانو بیلګی)
- کله چې لمر دخدای آیتونه لولي

او داسي يو شمير نور آثار چې تر اوسه چاپ شوې نه دي ...

اروابناد حنيف بکتاش د (۲۰۱۲) زيږديز کال د اکتوبر پر ځلورمه نيټه له دغي فاني نړۍ څخه د ابد لپاره سترګې پټې کړې .

اروا دې ښاده او ښيرازه وي .

په ډير درنښت او ادبي مينه :
انجنير عبدالقادر « مسعود »

www.said-afghani.org – اصلی صفحه ته